

Egyptische meisjes zullen niet snel 'Me Too' zeggen

Door Leo Kwartan | Elsevier | Opinie | augustus 2020

Foto: Hassan Ammar

De Me Too-beweging in Egypte heeft een nieuwe impuls gekregen. De aanleiding is de arrestatie op 4 juli van Ahmed Bassam Zaki. Deze 22-jarige voormalige student aan de American University in Cairo wordt er van verdacht meer dan vijftig meisjes seksueel te hebben misbruikt. Ze ontmoeten Zaki – een mooiboy die graag poseert in zwembroek - in persoon of online. Dan duiken er opeens naaktfoto's op - echte of gefotoshopte – die hij dreigt naar hun familie te sturen. De volgende stap is seksueel misbruik. Zaki's jongste prooi is 14 jaar oud.

Een ware Me Too-storm in Egypte is het gevolg. Slachtoffers worden opgeroepen aangifte te doen om Zaki veroordeeld te krijgen. Dat ligt moeilijk in het conservatieve Egypte waar vrouwen - in de ogen van hun familie althans - zélf verantwoordelijk zijn voor het behoud van hun eerbaarheid. Gaat het fout, dan krijgen zij de schuld. Meisjes die thuis vertellen van handtastelijkheden in de bus op weg naar school – eerder regel dan uitzondering - riskeren dat papa besluit dat ze helemaal geen onderwijs meer mogen volgen om te voorkomen dat de eer van de familie verder bezoedeld wordt.

En dus houden de meesten hun mond. Daarom zal Me Too in de Arabische wereld nooit de dynamiek krijgen die het in het Westen kreeg. Het afbreukrisico van een 'coming-out' is te groot. Hollywood bleek een succesfactor in de VS, maar in het Midden-Oosten melden misbruikte celebrities zich niet. Me Too is ook te elitair: weinig Arabische vrouwen kunnen zich twitter of facebook veroorloven. Bovendien ligt Me Too onder vuur van zeloten die er een complot in zien om de islamitische samenleving te corrumperen naar westers evenbeeld. Verwacht dus binnenkort geen Harvey Weinstein-proces in Cairo.

Dat is jammer, want Egypte gaat gebukt onder een abominabele reputatie op het gebied van seksueel geweld. Iedereen herinnert zich de juichende demonstranten op het Tahrir-plein die in 2011 het vertrek van president Mubarak eisten. Minder bekend is dat tientallen vrouwen – zelfs hulpverleners – in die kolkende mensenmassa werden gemolesteerd door opgefokte kerels, toegejuicht en gefilmd door omstanders. De Thomson Reuters Foundation stelde in 2017 op basis van onderzoek vast dat Cairo 's werelds gevaarlijkste metropool voor vrouwen is: te veel armoede, werkloosheid en opgekropt testosteron.

In Egypte werd seksuele intimidatie pas in 2014 strafbaar gesteld. En hoewel de regering van president Sisi de wet verder wil aanscherpen, blijkt de realiteit hardleers. Een 17-jarig meisje dat op TikTok een video had gepost waarop ze vertelde dat ze geïntimideerd was, werd gearresteerd wegens immoreel gedrag. Een journaliste van het dagblad Al-Yom Al-Sabaa die een rechtszaak aanspande tegen haar graaiende baas, verloor haar baan terwijl hij bleef zitten. Soms is er hoop, zoals in het geval van de bekende advocaat Nabih Wahsh. Tijdens een talkshow op Al-Asimah TV had hij over vrouwen in ripped jeans gezegd: 'Als je zo'n meid ziet, is het is een nationale plicht haar te verkrachten.' Wahsh kreeg drie jaar gevangenisstraf.

Ook Tunesië kent een ervaring van Me Too. Een en ander werd aangezwengeld door parlementslid Zouheir Makhlof. In december stalkte hij met zijn auto een 19-jarig meisje dat op weg was naar school. Toen ze er klaar mee was, maakte ze foto's van de politicus die met zijn broek op de knieën achter het stuur zat en zette die vervolgens op facebook. Binnen enkele dagen waren er 11.000 reacties onder de hashtag #EnaZeda – 'Ik ook' in Tunesisch-Arabisch.

Van een geheel andere orde is de hashtag #MosqueMeToo van de Egyptisch-Amerikaanse feministe Mona Eltahawy. Zij stelt een taboe in de islamitische wereld aan de kaak: seksueel misbruik van vrouwen tijdens de bedevaart in Mekka. Eltahawy heeft beschreven hoe zij als 15-jarig meisje tijdens een bezoek aan de Kaaba – een van de vijf religieuze plichten voor moslims - door een Saoedische politieman in haar borst werd geknepen. Naar aanleiding van haar verhaal meldden zich talloze moslimvrouwen die in het heilige der heilige van de islam ook waren betast of gemolesteerd.

'Ik rust niet voordat de imam van de Grote Moskee in Mekka zich in een preek uitspreekt over seksuele intimidatie tijdens de heddj', twitterde Eltahawy op 30 juli. Haar oproep is niet geheel kansloos. In Egypte heeft de mufti naar aanleiding van de recente arrestatie van serieverkrachter Zaki gezegd: 'Hoe vrouwen zich ook kleden, het is nooit een excuus om haar waardigheid geweld aan te doen.'

Het gaat langzaam, maar ook in de Arabische wereld verandert er iets.

Leo Kwartén